Liikenne- ja viestintävaliokunta
00102 EDUSKUNTA
LiV@eduskunta.fi

Liikenne- ja viestintävaliokunnan lausuntopyyntö 19.4.2018

Lausunto HE 147/2017 vp Hallituksen esityksestä eduskunnalle yksityistielaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi sekä HE 11/2018 vp Hallituksen esityksestä eduskunnalle yksityistielaiksi sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi annetun hallituksen esityksen (HE 147/2017) täydentämisestä

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kirjallista asiantuntijalausuntoa koskien hallituksen esitystä yksityislaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi sekä hallituksen esitystä alkuperäisen esityksen täydentämisestä. Lausunnossa pyydetään kommenttia esityksen lisäksi erityisesti yksityistielossien osalta.

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen lausunto

Keski-Suomen ELY-keskus koordinoi kaikkien ELY-keskusten osalta yksityisteihin liittyviä valtion avustustehtäviä ja se on antanut oman lausuntonsa samasta asiasta 17.4.2018. Varsinais-Suomen ELY-keskus pitää lakiesityksiä pääosin onnistuneena ja viittaa omalta osaltaan koko lakiesityksen osalta ao. Keski-Suomen ELY-keskuksen lausuntoon.

Yksityistielain mukaista valtionavustusta voidaan nykylainsäädännön ja ohjeistuksen mukaan myöntää yksityisteiden parantamishankkeisiin ja erityiskohteiden (yksityistielossit ja lautta-alukset, jäätiet, vuosittain purettavat sillat) ylläpitoon. Valtionavustuksen myöntäminen on harkinnanvaraista ja myöntämisestä päättää ELY-keskus. Liikennevirasto päättää yksityisteiden valtionavustusmäärärahan jaosta ELY-keskuksille ja vastaa ELY-keskuksien toiminnallisesta ohjauksesta. Tällä hetkellä erityiskohteiden valtionavustuksen enimmäismäärä on yksityistielauttojen osalta 80 % hyväksyttävistä todellisista käyttö- ja kunnossapitokustannuksista.

Nyt hallituksen esityksenä käsiteltävissä lakiehdotuksista on poistettu avustusten enimmäisprosentit ja yksityistielauttojen avustaminen sisältyy tienpidon avustamiseen. Vuodesta 2020 alkaen maakunta voisi hoitaa yksityistielauttojen avustustehtävää osana saaristoliikenteen suunnittelua ja järjestämistä.

Yksityistielauttoja on tällä hetkellä Suomessa 21 kappaletta ja niitä on avustettu valtion avustusten osalta viime vuosina n. 2,3 M€/v. Varsinais-Suomen ELY-keskuksen alueella on viisi yksityistielauttaa.

Vuodesta 2020 alkaen on ao. erityiskohteiden rahoitus suunniteltu jaettavaksi ja myönnettäväksi erillisrahoituksena (2,3 M€) niille maakunnille, joilla on erityiskohteita. Valtionavustukseen oikeutettavia yksityisteitä on puolestaan n. 55 000 km ja niiden avustamiseen on esitetty vuodelle 2020 yleiskatteellisena rahoituksena maakunnille yhteensä vain 0,7 M€.

Erityiskohteiden avustukset ovat siis viemässä merkittävän suuren osan valtion yksityistieavustusrahoituksesta, mikä ei ole vaikuttavuuden kannalta täysin perusteltua. Vuodesta 2020 eteenpäin maakunnan on toki mahdollista käyttää muutakin yleiskatteellista rahoitusta yksityisteiden avustuksiin (muttei yksityistielauttojen avustuksiin).

Vuonna 2013 laaditun selvityksen mukaan yksityistielauttojen takana oli runsas 100 vakituista asuntoa ja n. 1 000 vapaa-ajan-asuntoa. Täten loma-asutuksella on ollut enemmän vaikutusta yksityistielauttojen kustannuksiin kuin pysyvällä asutuksella, jolloin voi pelkistäen todeta, että suurin osa valtionavustuksista on kohdistunut loma-asutukseen. Lisäksi usein kunnat avustavat omalta osaltaan ao. yksityistielauttoja. Yksityistielauttojen tulot ovat olleet hyvin pieniä tai niitä ei ole ollut ollenkaan. Johtopäätöksenä voidaan todeta, että nykyiset avustuskäytännöt eivät ole ohjanneet kustannusten säästöön. Periaatteita tulisikin näiltä osin tarkistaa. Keskeistä on, että yksityistiekunnilla olisi jatkossa tavalla tai toisella muodostuva omavastuuosuus, joka kannustaa kustannussäästöihin.

Vertailun vuoksi tulee huomata, että osa yhteysalusliikenteestä on nykyisin myös valtionavustuksen piirissä maksimivaltionavustuksen ollessa 80 %. Käytännössä myönnetyt valtionavustusprosentit ovat viime vuosina reittikohteesta riippuen olleet kuitenkin vain n. 40-60 %. Avustettavilla yhteysalusreiteillä on kaikissa käytössä käyttäjämaksut, joista vakituiset asukkaat on vapautettu.

Lisäksi yksityisteiden heikentynyt kunto edellyttäisi jatkossa merkittävää lisäpanostusta ao. teihin. Erityisenä ongelmakohteina ovat yksityistiesillat, joille raskaan liikenteen ajoneuvojen massojen kasvu aiheuttaa lisähaasteita. Näin ollen yksityisteiden osalta on merkittäviä paineita nostaa rahoitusta lähivuosina.

Suomen Lauttaliikenne Oy (Finferries) on vuokrannut yksityistiekunnille lauttoja, ja se on ilmoittanut tarpeesta nostaa lähiaikoina vuokrahintoja osin merkittävästikin. Tämä tullee vaikuttamaan erityiskohteiden kustannusten kasvuun.

Yhteenvetona Varsinais-Suomen ELY-keskus toteaa, että lakiesityksessä HE 11/2018 (83 §) todettu 'Valtioneuvoston asetuksella voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä valtionavustusmäärärahan jaosta' on tar-

peellinen. Ao. asetus tulisikin antaa mahdollisimman pian nykyistä asetusta tarkentamalla huomioiden mm. edellä esitetyt näkökohdat ja tuleva maakuntauudistus. Asetuksessa tai siihen liittyvässä ohjeistuksessa tulisikin erityisesti yksityistielauttojen osalta harkita erillisten palvelutasotekijöiden määrittämistä, joka edesauttaisi myös tulevan avustuskelpoisuuden ja valtion erillisrahoituksen määrittämistä. Lisäksi tulisi määrittää hyväksyttävät kustannukset.

Johtaja
VarsinaisSuomen ELY-keskus Matti Vehviläinen

Liikennejärjestelmäpäällikkö
Varsinais-Suomen ELY-keskus Hanna Lindholm

TIEDOKSI Keski-Suomen ELY-keskus

Tämä asiakirja KEHA/1777/2018 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/1777/2018 har godkänts elektroniskt

Lindholm Hanna 24.04.2018 09:49

Vehviläinen Matti 24.04.2018 09:17